

"Stiltes tijdens interviews"

Stiltes tijdens oral history interviews zijn onvermijdelijk. Het kan zijn dat de geïnterviewde ergens niet over wil praten en de vraag vermijdt. Of dat een getuige lang nadenkt over het antwoord dat hij/zij wil formuleren. Misschien kapt de interviewer de spreker af of stelt hij/zij niet de juiste vragen. Er zijn tal van redenen dat er stiltes ontstaan of wordt gezwegen tijdens een interview.

Tijdens het symposium 'Silence is (not) an option: Re-Thinking Oral History Post #MeToo' werden er een aantal presentaties en onderzoeken gewijd aan dit onderwerp. Hieronder lees je samenvattingen, geschreven door Liesbeth Knaeps van drie presentaties die vallen onder het onderwerp 'stiltes tijdens interviews'.

Lees het volledige verslag inclusief de paneldiscussies via de website www.sprekendegeschiedenis.nl onderaan de pagina "stiltes en oral history".

Ruth Beecher: "A silence register: Doctors, nurses and psychologists on their role in protecting children from sexual abuse"

Beecher interviewde dokters, verpleegsters en psychologen over hun reactie op de ontdekking van seksueel misbruik bij kinderen. In de jaren 80 werden medische professionals zoals dokters, verpleegsters en psychologen, aangeduid als dé groep die kindermishandeling moest signaleren. Toch hadden zij niet altijd genoeg expertise om dat te doen. Tijdens de oral history interviews reflecteren de geïnterviewden op hun handelen nadat zij seksueel misbruik bij kinderen ontdekten.

Beecher's onderzoek is tweedelig: zij onderzoekt het zwijgen van professionals dat samenhangt met de context, en ze onderzoekt de betekenis van de stiltes die vallen tijdens het interview. Ze geeft het voorbeeld van een vrouwelijke arts die tijdens een discussie over misbruik het zwijgen werd opgelegd door een mannelijke collega. Hierbij is het de context die tot stilte leidt.

Een tweede voorbeeld gaat over de stiltes en zwijgen tijdens de interviews. Zo was er een psycholoog die niet direct antwoord gaf op haar vraag, maar een uitweg zocht door een wetenschappelijke uitleg over Freud en het oedipuscomplex te geven. Het feit dat hij de vraag hiermee volledig ontweek gaf aan hoe ongemakkelijk hij zich voelde.

Veel professionals zeiden dat hun herinneringen niet meer zo helder waren en dat ze er niet zeker van waren, of er daadwerkelijk kindermishandeling was, of dat ze op dat moment niet de juiste kennis hadden om er mee om te gaan. Eén professional merkte op nooit een definitief geval van seksueel misbruik te hebben erkend, omdat er volgens geen concreet bewijs was dat het seksueel misbruik zich had voorgedaan.

In Beecher's onderzoek is er een grote rol voor het "on gezegde". Het zwijgen, ontwijken of stil blijven over het onderwerp is hier leidend. Beecher beargumenteert dat, door de interviews in een historische

context te plaatsen en ze met een feministisch oor te (her)beluisteren, de kracht van het zwijgen door professionals verminderd wordt.

Antje van Kerckhove: “Diethylstilbestrol and (breaking) silence in affected families (Belgium, 1970’s – present)”

Diethylstilbestrol (DES) is een synthetisch oestrogeen dat in de jaren 70 gegeven werd aan zwangere vrouwen om miskramen te voorkomen. De zware neveneffecten van dit hormoon werden pas later ontdekt, waardoor er meer dan 10 miljoen transgenerationale slachtoffers zijn van DES. In België worden DES slachtoffers niet officieel erkend. Van Kerckhove interviewde voor haar onderzoek 19 DES-moeders, -dochters, en -kleindochters. Waarom werd er zo lang over gezwegen?

Veel moeders vinden het moeilijk om over DES te praten en er zijn volgens Van Kerckhove ook veel die dit nooit zullen doen. In de eerste instantie wilden de moeders niet in een slachtofferrol komen te vervallen en wilden zij geen commotie veroorzaken. Ook waren er veel schuldgevoelens. Tijdens het interviewen ontstonden er vaak stiltes als het ging over vruchtbaarheidsproblemen. Ontwijkende reacties en stiltes verhullen volgens haar die emotionele moeilijkheden. Daarnaast ziet zij zwijgen ook als een copingsmechanisme, een manier om op dat moment met die gevoelens om te gaan.

De tweede generatie, de dochters, heeft een meer activistische aanpak en vecht voor de erkenning van de gevolgen van DES. Van Kerckhove wil hieraan bijdragen door de stilte als onderzoeker te doorbreken en via interviews, openbare lezingen en een openbare brief aan de Belgische overheid erkenning te vragen voor deze groep slachtoffers.

Anne-Sophie Crosetti: “On and off the record: Narrative strategies of Catholic counsellors in conversation with a socio-historian”

In “On and off the record: Narrative strategies of Catholic counsellors in conversation with a socio-historian” onderzoekt Crosetti de stiltes en het zwijgen van Katholieke raadslieden. Haar onderzoek is tweedelig, aan de ene kant onderzoekt ze hoe de Katholieke Kerk andere ideeën en moralen het zwijgen oplegt. Zij sprak tijdens haar onderzoek onder andere met Lynette, een vrouw die tijdens haar emancipatieproces uit de Katholieke Kerk werd gestoten. Het emancipatieproces van Lynette is onderdeel van een algemeen proces dat zich voordeed waarin mensen hun eigen moralen gingen ontwikkelen, los van de Kerk en onder andere eigen ideeën gingen vormen over anticonceptie en abortus. Lynette is daar een voorbeeld van. Ze spreekt vrijuit, maar wordt door de Kerk wel het zwijgen opgelegd en uit de Kerk gebannen.

Aan de andere kant onderzoekt zij de methoden van de interviewer. Een oral historian moet zich bewust zijn van het gebrek aan herinneringen bij geïnterviewden. Het is belangrijk dat oral historici weten hoe en waarom bepaalde ervaringen worden opgeslagen in het langetermijngeheugen en andere niet. Dit heeft onder andere te maken met het belang dat aan een bepaalde herinnering wordt toegekend. Volgens Crosetti onthoud je vooral de dingen die je belangrijk acht. Als je iets niet belangrijk vindt, vergeet je dat gemakkelijk. Geïnterviewden blijven dan stil over dat onderwerp.

Er zijn ook geïnterviewden die zwijgen tijdens een interview, omdat ze zich niet van tevoren hadden gerealiseerd hoe persoonlijk de vragen zouden zijn. Die interviews leiden soms tot heftige processen, die niet altijd een positieve impact hebben op de geïnterviewde. Ook hiervan moeten oral historians zich bewust zijn.